

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“, eMS
ROBG-420

ТЕРЕННО
АУДИОВИЗУАЛНО ПРОУЧВАНЕ
НА ТРАНСГРАНИЧНИ РИБАРСКИ ОБЩНОСТИ

ИНТЕРВЮ
Желю Жалба, Калафат

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

Interreg

Европейски съюз

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Добър ден! Как е вашето име?

Казвам се Желю Жалба и по професия съм рибар.

Коя година си роден?

Роден съм 1956 година. Фактически съм завършил института за риболов и аквакултури и съм професионален рибар. Инженер по професия рибар, но съм комбинирал много добре професията с хобито си. Съвместявам и двете и риболов, и научната работа. Харесвам си професията.

На колко години започна да ловиш риба?

А не! Вярвам, че съм роден в лодката.

Роден в лодката!?

Да, аз съм родом от делтата от село Журилок, там съм роден.

Не си родом от Калафат?

След като завърших института, бях разпределен в Калафат. Тук започнах работа. Останах тук, но аз риболувам от малък. С баща ми риболувахме в зоната на Галац. Там пораснах. След като завърших бях разпределен тук.

И баща ти и дядо ти ли са рибари?

Татко беше рибар, но не точно. Той беше шеф на рибарите и не обичаше да ходи много, много за риба. Ние децата обичахме да ходим за риба.

От малки сте на Дунава?

Да пораснахме на реката. От долното течение дойдох нагоре, но само по Дунава. Без Дунава не мога да живея.

Тази лодка, в която сме, каква е?

Това е лодка Лагуна, четиристотин и осемдесет сантиметра от фибростъкло. Изработена е в Галац. Имам я от 2006 година. Малко е остаряла, но е перфектна на вода и много комфортна.

Преди каква лодка имахте?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

О, преди риболувахме само с дървени лодки. Лодки с 24 ребра, дървени, имаха красиви извивки, като клюн, много по-тихи, не громоляха като тази. Риболовът беше много по-различен от сега.

Къде са се изработвали лодките тогава?

Когато аз учех в института лодките се правеха в Регин, някъде в планината. Там има дървесина и ги доставяха с вагони, камиони на всяко стопанството. Защото до 1989 г. риболовът беше много добре организиран в риболовни ферми. По цялото протежение на Дунава имаше рибовъдни ферми. Имаше комплексни ферми и ферми само за отглеждане на малки риби. Но след революцията се случи каквото се случи и всички изчезнаха. Няма вече ферми.

Няма вече ферми?

Няма вече ферми. Останали са само местата, но нито една не функционира по брега на Дунава.

Ние видяхме, че рибарите сте организирани.

Да, аз съм председател на Асоциацията на професионалните рибари по Дунава. Всеки рибар е член на различна организация, кой на АПФ, АФЕ и т.н. и всичките са обединени в асоциация на професионалните рибари. Така си осигуряват лицензи, и т.н. документации. Има документи, с които се регистрира уловът, като излезем на брега ще ви покажа. С тези документи всеки един доказва колко риба е уловил. След това ги изпращаме в Министерството на земеделието, там има дирекция АМПА, специално занимаваща се с риболова, и въз основа на докладвания улов, получаваме квота за следващата година. Ако не си достигнал определената квота, тогава ти намаляват от разрешения улов. ТАГ, така се нарича административното управление.

Какво сте правели в миналото с уловената риба?

Преди имаше два вида рибари. Държавни рибари, които са назначени да ловят в определената зона и рибари на повикване. Но всичките бяха на мое подчинение. Аз отговарях и за тези на държавна служба, и за волнонаемните. Всичкият улов се събираше на една място. Тогава имахме две големи риболовни ферми. Едната беше наблизко в зоната на Голенц. Другата беше надолу по течението в зоната на Дунарен. Зависеше къде има голямо място, за да се събере всичкият улов.

Заплащането на рибарите въз основа на уловената риба ли е?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

О не. Разликата преди и сега е голяма. Преди ние - свободните рибари и тези на служба за година ловяхме по Дунава над 100 тона риба, и то декларирана.

Тогава е имало много риба!

Да, тогава имаше много повече риба. Това беше декларираният улов. Защото, нали знаете, по Дунава е малко каша. Прибираме и ние по нещо в торбата, за семейството. А сега рибата намаля...

Защо е намаляла?

Причините са много, но основните са две. Говорим за тук, за нашата зона. Знаете, че има две прегради. ПФ 1 и ПФ 2. Те са причина за големите разлики в нивото, то варира понякога и до метър - метър и половина на ден. Примерно днес е 4 метра, а утре дори и 2 метра.

Това значи, че „играе“ водата?

Да. От електроцентралата твърдят, че има нужда от определено състояние и подържат нивото каквото им е необходимо - високо, а при нас спада. Пролет, когато рибата си хвърля хайвера, всички тези блата около Дунава, а имаме хиляди хектари блата, след делтата най-много блата има тук при нас. Какво се случва? Ако днес нивото се повишава на 2 метра и задържа ден-два, рибата изхвърля хайвера, той полепва по тревата и остава там, след два дена водата спада и хайверът остава на сухо, умира. Това е точно като да убиваш новородени деца. Това се случва сега. Всички обвиняват и рибарите, и браконьерите, и различните неправомерни методи за риболов, но основните проблеми не са тези. Браконьери е имало и преди. Основният, големият проблем е точно тази разлика във водните нива, ние навсякъде тръбим това. Просто да се поддържа едно ниво поне в периода на репродукцията. В останалите периоди да задържат или пускат водата, това не е проблем, но докато хайверът е там - да го пазят.

В миналото кога са ловили риба, зима, лято?

О, преди ловяхме риба от 1 януари до 31 декември. Само когато е много тънък ледът и не може да ни издържи. Ако има дебел лед, риболуваме под леда, дупки в леда и така.

Как се риболува под лед?

Паралел
Силистра

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

Interreg

Европейски съюз

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Както риболуваме и през другото време. Прави се дупка в леда в замръзнал участък. Отсичаме едно остро дърво от брега, краят му да е оформен като кука. С него разбиваме леда. Сетката се пуска под леда и се връзва за дървото. На другия ден идваме и разчупваме леда около дървото и издърпвам мрежата.

Каква риба се лови зимата?

Същата като и лятата. Шаран, сом, бяла риба, костур, щука, всякаква риба. Всъщност има и малко по-специфични риби, но тях ги пускаме, забранени са.

Спомням си, че преди се ловеше чига?

Да и сега има чига, но е защитена, сега е забранена.

Преди как беше?

О, знаете ли как беше преди? На Железни врата 1, още не съществуваша 2, има едни прагове, където преминаваха есетрите, като прескачаха язовирната стена. Събираха се на Казанеле марь, Казанеле мич в зона Винаца. Там е много дълбоко и тясно. Дълбочината достига до 80 метра. Там се събира есетрата и изхвърля хайвера си. След изграждането на преградите никой не се интересува от това и рибата започна да се събира в зона Гогош, малко по-долу от Железни врата 2. Условиата там не са добри, размножаването е трудно и тук вече репродукцията намалява от година на година и рибата намалява. Има обаче друг въпрос. Направи се опит да се отглеждат изкуствено в рибовъдни ферми и да бъдат пускани в Дунава. Тази дейност беше под наблюдението на Института за изследвания. Имаше резултати, защото пак започнахме да ловим есетри, но все пак са защитени и ние ги освобождаваме, обаче не всеки се съобразява с това. На практика чигата, моруната, есетрата, пъстругата са застрашени от изчезване. Лично аз не съм хващал пъструга от повече от 10 години.

Аз дори не съм виждала пъструга.

Прилича на моруната и есетрата, но има издължена човка и затова я наричаме патица. Прилича на патица.

Има ли някакъв нов вид риба, която сега се е появила?

Има сега един нов вид есетра, но сладководна есетра. От Русия и приспособена за нашите условия, но не ме питай откъде точно. Зная, че с размножаването и разпространението се занимава Изследователският институт в Нунчет. Те за пръв път са направили опит за репродукция на този вид сладководна есетра. Като цяло

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

обаче в Дунава липсва, отглеждат се предимно в рибовъдни ферми. През 2006 година, когато Дунавът много придойде, помете рибовъдните ферми и тогава ловихме и ние този вид есетра, рядко, но все пак...

Има ли миди?

О да, миди - да. Миди има на местата, където брегът е по-тинест. С по-тинесто дъно, защото те са по дъното, в тинята и оставят дия в калта. Лятно време и ние ловим миди, защото са вкусни и лесно се приготвят. Сваряват се, отварят се черупките и се приготвят по различни начини.

А шаран?

О да, шаран има много, ловихме до миналата седмица, но откакто спадна водата, няма нищичко. Уловът спадна много. Ще направим една пауза и после ще видим какво ще правим.

Има ли места, където се лови повече риба?

Всъщност в тази зона навсякъде има риба. Докато тези чудеса драги, които драгират дъното на реката, те изсмукват вода и пясък от дъното, изхвърлят го на брега, водата се връща в реката, пясъкът остава. Чувате, колко е шумно. Всичкият този шум ми прогони рибата от зоната. Има зони, където брегът е по-тих или по-стръмен, зони, които са далеч от населени места, за да стигнеш до Дунава, пътуваш километри или е пренаселено, има много рибари.

А с какво ловите риба? Как се казват уредите?

Това е сетка. В България я наричат мрежа. С винтер (върша) и така най-често така. В периода на скумрията се използва чепаре, българите я наричат „циганка“, е за нея използваме чепаре и навод.

А за по-дребна риба?

О, за уклея, дребна риба има много. Погледнете само, виждате ли на нивото на водата, виждате ли, всичко това е уклея. Пълно е с уклея. Виждате как играе и при тях идват хищните - щука, бяла риба.

Как ловите сом?

Сом само на „тъкане“ или „теглене“ с мрежа (сетка), както казваме ние. Отиваме в средата на Дунава, слагаме тежест, пускаме единия край на мрежата в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

дълбокото, връзваме я за лодката и се движим с лодката покрай брега с другия край на мрежата, гребейки, като движим мрежата по дъното. Там намираме сома.

А на бучка „кльонк“?

Този начин е по-скоро за любителите рибари. Ние професионалистите риболуваме с мрежи. Това е за любители. Те са в други обединения, други асоциации. Ние сме ясно разграничени. Любителите са си любители, професионалистите - професионалисти. Ние не сме една общност.

Аз мога ли да дойда да ловя риба тук?

По принцип можете, но трябва да си извадите риболовен билет. Разрешителното се издава от Националната агенция по риболов и аквакултура в Букурещ и е за Дунава, ако ще риболувате на други места, има различно разрешително.

Когато придойде Дунавът, образуват ли се блата и има ли риба в тях?

О, да!

В миналото в тези блата риба са ловили и жените! Сега има ли жени, които риболуват професионално?

Все още има, но рядко. Има две жени професионални рибари в зоната на Гидич, в зоната на Бекет също има две, около Кълъраш...

И са професионални рибари?

Да, да! Риболуват с лодката наравно със съпруга си.

А колко рибари риболуват с една лодка?

Нормално за една такава лодка имаме лиценз и разрешително трима рибари.

Трима рибари?

Да, трима рибари. Собственикът на лодката, както съм аз и двама работници (помощници). Те обаче могат да риболуват без мен. Собственикът не е задължително да е в лодката. След като имат разрешително за лодката, няма проблем.

Колко голяма риба може да се побере в лодката?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Аз в тази лодка мога да побера и 300 килограма, има си начини.

Колко е била най-голямата риба, която си хванал с тази лодка?

С тази лодка беше един сом около сто, сто и нещо килограма.

А най-голямата риба, която си уловил?

Най-голямата хванах в студентските си години на морето, на Черно море. Една моруна 324 килограма, на далян. Това беше наистина най-голямата риба, която съм хващал. Виждах съм и по-големи риби, но уловени от други. Но тогава беше в моя далян и много се зарадвах, когато я видях.

И сомът не е бил малък.

Много съм хващал сомове. Преди 20 години имаше в Дунава колкото искате сом. Сега няма. Преди пролетно време в периода на изхвърляне на хайвера и пролетното пълноводие, когато се наводняваха блатата, ловяхме сом на винтер. Влизаше вътре и седеше там. Винаги имаше. Отивахме и го прибирахме без проблем.

Като от магазин?

Да, отиваме и прибираме.

Какво е затон?

Затон е едно специално място от зоната, водата е бистра. Там нямаш право да риболуваш, ловуваш. Това е място само за гледане. Това е резерват. Само за очите. За снимки за красота....

Затон в зоната на Калафат има ли?

Не, няма. Имаме една зона, като резерват срещу Чуперчени. Имаше една ферма Арчер така се казва. Съвсем прегракнах от настинката. Та тази зона беше нещо такова, на сега риболовът приключи, птиците ги няма...

Искам да те питам, хайверът от коя риба е най-вкусен?

Разбира се от есетровите риби, след това от щука, после шаран и така.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Хайвер от коя риба не се яде?

Хайвер от мряна. Този екземпляр, който ние хванахме. Хайверът е отровен, съдържа една субстанция. Няма да умреш, но ще се почувстваш много зле, да не дава Господ.

Какво може да се приготви от риба?

Рибата може да се приготви по стотици начини. Но ние тук на реката най-често си приготвяме чорба. Чорбата е вечна! Това е храната, която си приготвяме, когато излезем на брега. Това е топла храна, която обичаме, а и се връзва с ракията и без нея не може.

Коя риба за какво е? Коя е най-добре да се пържи?

В чорбата слагаме мряна, но без хайвер, сом и шаран. Най-добра за пържене е червеноперка, местна наша риба и шаран, който е вкусен всякак - и на гювеч, и пържен, и всякак.

Има едно ястие влашка саламура?

А, саламура! Саламура се приготвя от костур, има и от бяла риба. Но най-вкусна е от костур.

И как се приготвя?

Върху жаравата се слага тенекия. Отгоре се поставя рибата с люспите да се препече, после се остъргват с нож. Върху същото тенеке се препичат и домати, чушки, люти чушки. След като се поизпекат, се слагат във водата. Рибата също. Всичко хубаво се сварява и става една чудесна саламура. Задължително се хапва с качамак. Задължително качамак, ако няма качамак, не е вкусна саламурата.

Почитате ли Св. Никола?

Свети Никола е ден на рибаря. Той е покровител на рибарите. Нашата асоциация носи името на Св. Никола. Тогава отбелязваме нашия празник.

И как?

Приготвяме риба по стотици начини. Ядене пиене. Заедно с жените се събираме някъде, хапваме, пийваме, играем хоро... Празник за всички.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

На църква ходите ли?

В Калафат имаме две църкви Св. Никола. Да, всички хора отиват на църква преди обяд.

Имате ли някакво вярване, някакъв ритуал, за да има по-богат улов?

О, такива вярвания има хиляда и едно. Но знаете ли какво се случва - винаги казват „да“. Аз не съм суеверен. Нямам специален ритуал. Някои се кръстят, други... Аз нямам ритуал. Вярващ съм, но не съм суеверен, примерно първо да стъпя с десния крак в лодката. Не, не, това не!

Аз съм чула от моя дядо, че парче от питката, която се разчупва над главите на младоженците, сложена в примамката за риба носи добър улов?

Да има такива, но това са суеверия. Рибата ще се увеличи тогава, когато се спазват стриктно природните закони. Защото природата много бързо се регулира сама, само човек да я остави да го направи. Човекът трябва да остави намира природата.

Да и аз мисля така! Човек трябва да остави природата да се регулира сама.

Хората обвиняват браконьерите, че риболуват с ток и други непозволени средства, да и това, но основният ни проблем е друг. Аз ви казах откъде идва нашата загуба. Също така и липсата на малките рибовъдни ферми, където се възпроизвеждаха изкуствено и голяма част от това производство влизаше в Дунава. Дунавът се пълнеше с шаран, амур и други. В нашата зона не функционира нито едно място за отглеждане на малки рибки.

Много Ви благодаря! Бяхте един много интересен герой в нашия филм!

За мен беше удоволствие! Заповядайте отново! Знайте, че сме отворени и ще ви приемем с удоволствие!

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Име на съставителя/редактора: БРТПП
Адрес: ул. „Войводова“ 12-14 Русе
Телефон: 082507606
Електронна поща: info@brcci.eu

Проектът “Мемофиш” е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие по Програма Интеррег V-A Румъния-България.

Стойност на финансирането от ЕФРР: 423 921.71 евро

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“,
eMS ROBG-420

Дата на публикацията: декември 2018 г.

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната
позиция на Европейския съюз

www.interregobg.eu

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

www.interregobg.eu